

Урок 29. ЕКСКУРСІЯ ДО ШКІЛЬНОЇ БІБЛІОТЕКИ. ВИГОТОВЛЕННЯ ЗАКЛАДКИ

Дата _____

Клас _____

Мета: розкрити зміст понять з основ бібліотечної грамотності: «бібліотека», «книжковий фонд», «читальна зала», «абонемент», «каталоги», «енциклопедії»; формувати первинні навички самообслуговування в умовах шкільної бібліотеки, вміння самостійно орієнтуватися у світі книжок; виховувати культуру поведінки в бібліотеці.

Обладнання: виставка книг; картон, кольоровий папір, ножиці, клей, пензлик, серветки для рук.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Оголошення теми та мети уроку

— Відгадайте загадку.

- Я потрібна людям всім:
І дорослим, і малим.
Розуму людей учу,
А сама завжди мовчу. (*Книжка*)

— Сьогодні ми вирушимо на екскурсію до бібліотеки. Дізнаємося, де живуть книжки, як вибрати книгу, як зберігати книжки.

2. Вступна бесіда

- Ви любите читати?
- Чи берете книги в бібліотеці?
- Хто вам допомагає вибрати книгу?
- Що означає слово *бібліотека*?

«Бібліо» грецькою — книга, а «тека» — сховище. А знаєте, скільки років існують у світі бібліотеки? Майже 5 тисяч років! Уся історія розвитку людського розуму пов'язана з книгами і бібліотеками. Це не зовсім спокійна історія! За них боролися, їх спалювали, втрачали, знаходили, рятували від ворожої навали як найдорожче. Сьогоднішня бібліотека здається втіленням тиші, спокою і порядку.

— А чи знаєте ви, що слово *книга* походить від церковнослов'янської к'ніги, що означає букви або лист! У різні часи приміщення для книг мали різні назви. У Єгипті при розкопках археологи над входом в одне приміщення виявили напис «Аптека для душі». Цей вхід вів до бібліотеки. На думку стародавніх єгиптян, книгу можна порівняти з ліками, тільки не від грипу та ангіни, — це ліки роблять сильним розум людини, облагороджують її душу. Ще папір не винайшли, а бібліотеки вже були. Що ж у них зберігали? Книги! В Єгипті — написані на папірусі, у Межиріччі — видряпані на глиняних табличках, в Індії — складені з нарізаного пальмового листа, в Китаї — сувої з шовку. Деякі з цих перших книг збереглися і до наших днів. Їх тепер дбайливо зберігають у найбільших бібліотеках. Отже, бібліотека — це будинок книг. Тут живуть і дружать між собою книги, ваші вірні друзі. У бібліотеці дуже багато книг, журналів, і все це називається книжковим фондом.

Діти з учителем вирушають до бібліотеки.

3. Ознайомлення з читальною залю

— У нашій бібліотеці — два відділення: абонемент і читальна зала. У слова *абонемент* багато значень. У бібліотеці воно означає місце, де видають книги додому. На кілька днів книга — твоя, можна розглядати картинки, читати, перечитувати, виписувати щось у зошит. І в призначений бібліотекарем термін

книгу треба повернути до бібліотеки — адже вона потрібна іншим дітям. А якщо не встигли прочитати? Не біда, прийдіть у бібліотеку і попросіть продовжити термін читання книги. У бібліотеці є книги, які додому не видають. Це довідкова література — енциклопедії, словники. Енциклопедії та словники заслужено називають супутниками цивілізації. Вони допомагають не тільки правильно писати слова, але і розширюють світогляд, дають нові відомості з різних галузей знань, науки, техніки, літератури і мистецтва, розвивають культуру мовлення. Це книги, які можуть знадобитися читачам у будь-який день. І добре, що вони завжди під рукою. З такими книгами потрібно працювати у читальній залі. А ще в читальній залі можна написати доповідь, переглянути книжкову виставку, дізнатися багато цікавого з газет і журналів для дітей. Розгляньте виставку, яка зараз існує в бібліотеці. *(Діти ходять залом, розглядають виставку казок.)*

— Отже, що таке читальна зала? *(Відповіді учнів.)*

— А для того, щоб ми могли швидко знайти потрібну книжку, кожна книга стоїть на своєму місці, тобто кожна книга має свій будинок і свою квартиру. Але все одно знайти потрібну книгу іноді складно. І тут на допомогу нам приходять покажчики — каталоги.

4. Ознайомлення з поняттям «каталог»

— Вони є в кожній бібліотеці. Це спеціальні ящики, де зберігаються картки. На картках написані назва книги і прізвище автора. А в кутку картки розташовується знак — скорочена адреса книги на полиці. Бібліотекар подивиться на шифр і відразу дізнається, на якій полиці шукати книгу. Такий самий шифр є і на кожній бібліотечній книзі. Видів і типів каталогів дуже багато. Їхня кількість залежить від обсягу книжкового фонду та тематичної спрямованості фонду даної бібліотеки. Найпоширеніші — алфавітний і систематичний каталоги. Алфавітний каталог — це перелік в алфавітному порядку *(за прізвищами авторів або назвами книг)*. Систематичний каталог допомагає отримати інформацію про книги з конкретної теми. У нашій бібліотеці є електронний каталог, відомості про книжки записуються в пам'яті комп'ютера.

Фізкультхвилинка

5. Бесіда про правила поведінки в бібліотеці

— Книжки — як люди: народжуються, живуть, старіють. І, як люди, можуть хворіти. А захворівши, вимагають лікування. І всі лікарі знають: будь-яку хворобу легше попередити, ніж вилікувати, і радять берегти здоров'я. І ми повинні берегти книжки і підручники!

— Які правила поведінки з книжками ви знаєте? *(Відповіді дітей.)*

ПРО КНИЖКУ

Книжка скаржилась Мар'яні:

— Я у тебе не в пошані.

Звідкіля це на мені

Плями сині та масні?

Подивися, от сторінка:

Намальована хатинка,

Під хатинкою маля,

І написано: «Це — я».

А за дві сторінки далі —

різні звірі небували:

сині, жовті, та рябі,

що не снилися тобі.

Люди кажуть: — Ой, чия ти!?

Як тебе тепер читати?

Скільки ми читали книг,

А не бачили таких!

М. Пригара

— Не будьте такими, як Мар'яна!

Правила поведінки в бібліотеці

— Щоб стати справжніми читачами, слід знати правила користування бібліотекою. Як потрібно поводитися в бібліотеці? Чому?

Правило 1. У бібліотеці треба поводитися тихо, адже галас заважає іншим читачам.

Правило 2. Книги треба повертати вчасно. Адже на них чекають інші читачі. У нашій бібліотеці книгу можна взяти на 10 днів.

Правило 3. З бібліотечними книгами треба поводитися особливо дбайливо, щоб їх змогли прочитати якомога більше дітей.

Правило 4. Бібліотечні книги не можна втрачати, інакше в шкільній бібліотеці не залишиться жодної книги.

Правило 5. Книги в бібліотеці треба ставити точно на те місце, де ви їх узяли. В іншому разі бібліотекар не зможе швидко знайти цю книгу для іншого учня.

6. Конкурс «Відгадай казочку»

— А зараз пограємо. Відгадайте казки! Я називатиму предмет, а ви відгадайте, з якої він казки. А наша виставка казок допоможе вам.

Гарбуз («Попелюшка»)

Човник («Івасик-Телесик»)

Ключик («Пригоди Буратіно»)

Ряба («Лисичка та Вовк»)

Сир («Двоє жадібних ведмежат»)

Троянда («Снігова королева»)

Тісто («Колобок»)

Пиріжки («Червона Шапочка»)

7. Виготовлення закладки для книжки

Інструктаж учителя

Вчуся я папір складати
І закладки вирізати.
Всі книжки мої в порядку —
В кожную вкрито... (закладку).

- Підготуйте картон, з якого ви будете виготовляти закладку.
- За шаблоном обведіть і виріжте основу — тулуб і голову ведмедика.
- До основи приклейте голову і животик.
- Виріжте і приклейте ведмежаті очі, ніс, рот.
- Із сусідом по парті зробіть закладки із зображеннями різних тварин. Подаруйте закладки своїм друзям і рідним.

III. ПІДСУМОК УРОКУ

- Чи сподобалася вам подорож до бібліотеки?
- Що нового ви дізналися?
- Чи є у вас домашня бібліотека?
- Скільки в ній приблизно книг?
- Чи можете ви самостійно підібрати книгу в домашній бібліотеці?